

Hravé učebné materiály: VRBA

Kôru vrby ľudia využívajú na rôzne účely už tisíce rokov. Jedným z prvých zdrojov je pre nás Hippokrates (400 p.n.l), ktorý radil svojim pacientom žuť kôru tohto stromu, aby im klesla horúčka alebo aby vyliečili zápal. Liečivé účinky v kôre vrby má na svedomí salicín, látka podobná aspirínu (kyselina acetylsalicylová). V 19. storočí sa salicín použil pri vývoji aspirínu.

Vrbová kôra obsahuje prírodné rastové hormóny, ktoré možno využiť tým, že zasadíme mladé odrezky. Záhradníci a záhradkári snažiaci sa rozmnožiť mladé výhonky vrby si môžu vyrobiť vrbovú vodu, ktorá pomôže výhonkom lepšie sa zakoreniť. Najprv je potrebné nazbierať prvé jarné konáriky, odstrániť všetky lístky a následne lístky nasekať a uvariť v hrnci. Keď v noci vývar vychladne, vodu precedíte do uzatvárateľnej misky a uložíte na chladné miesto (a nezabudnite ju označiť!). Následne ju môžete využiť na namočenie mladých zrezaných výhonkov, ktoré plánujete vysadiť (môžete i pravidelne polievať). Živé ploty: keďže je vrba veľmi odolná, možno ju použiť na stavbu živých plotov, ktoré sa zakorenia a môžete ich i zapleť. Dajú sa vypestovať i živé zelené sochy.

Carolyn Bell, Source: [facebook.com/annaandthewillow](https://www.facebook.com/annaandthewillow)

Pappus

Kedysi kolovali povery, že zverovanie sa s tajomstvami pod vrbou prinášalo smolu, lebo vietor vanúci listami ich prezradil všetkým. V priebehu histórie predstavovala vrba veľmi tajomný a príťažlivý strom a stala sa súčasťou pradávnych legiend, rozprávok a ľudových zvykov v mnohých kultúrach. Vrby sa vyskytujú v troch hrách Williama Shakespeara – v Hamletovi, Othellovi a v Dvanáste noci. Vrba je mimoriadne ohybná, ale aj pevná a má liečivé účinky. Keď vrbu zrežeme až ku koreňu, veľmi rýchlo vyrastie a vyženie množstvo nových silných konárov.

Fakty a folklór

Praktické využitie vrby

Strom vrby je často využívaným materiálom pri tvorbe rôznych umeleckých diel. Veľkou výhodou je najmä ohybnosť konárov, vďaka čomu sú ideálne na pletenie košíkov a iných nádob. Vrbové drevo sa tiež používa na tvorbu sôch. Nejde však o jediné spôsoby využitia vrby. Istý veľmi talentovaný britský umelec použil prúty vrby ako základný stavebný kameň svojich sôch. Ak vás zaujíma, ako to vyzerá, navštívte: <http://www.annaandthewillow.co.uk/> or <https://www.facebook.com/annaandthewillow>

práca s vrbou

Vřbové prúty si môžete sami narezať. Existuje veľa druhov vřb a niektoré sa dajú odtrhnúť ľahšie než iné. Prúty na remeselné účely si môžete aj kúpiť. Ak si chcete vyrobiť živé (rastúce) vřbové sochy, pomôže, ak na noc namočíte prúty do vane s vodou, aby boli ohybnejšie. Z vřbových prútov sa dajú vytvoriť jednoduché konštrukcie rôznych tvarov (napr. hviezdy), lampáše atď. Na ľahšie spájanie prútov môžete použiť aj priehľadnú lepiacu pásku.

Zložitejším, no o niečo zábavnejším spôsobom je splietanie jednotlivých prútov dohromady. Plietť môžete prúty napríklad tak, že zapichnete ich konce do zeme a pletiete smerom zdola. Ak chcete hrčovitejšie tvary, previažte prúty naprieč menším kusom vřbového prútiku.

práca s vrbou

Na vytvorenie oblúka z vřbových prútov môžeme naviazať mnohými tvorivými nápadiami. Najprv urobte z prútov kruh splietením dvoch vřbových prútov, konce založte dnu. Ak vytvoríte jeden či dva kruhy podobnej veľkosti, môžete ich priečne spojiť (akoby vložiť do seba) a vytvoriť sférický objekt). Ďalšou technikou, ktorá dodá štruktúre pevnosť, je splietanie prútov podľa ľubovoľného tvaru, či už sa rozhodnete pre pár vtáčích krídel, rybu alebo čokoľvek iné. Tipy ako triky, ako správne zapleťat vřbové prúty a vyrábať napríklad košíky, nájdete zadaním kľúčových slov – zapletanie vřbových prútov, alebo na nasledujúcom odkaze: https://www.youtube.com/watch?v=py_Q612GhAQ

Praktické nápady: Vrbová zvonkohra

Nazbierajte čo najviac zaujímavých prírodných predmetov vo vašom okolí. Zvonkohru vyrobíte tak, že z dvoch alebo viacerých vrbových prútov vytvoríte obruč a na ňu zavesíte predmety, ktoré ste našli vo svojom okolí.

Praktické nápady: Vrbová zvonkohra

Z dvoch či viacerých prútov vytvorte jednoduchý tvar, napríklad hviezdu, kruh, rybu či srdce (spoje môžete zlepiť lepiacou páskou). Pridajte ozdoby alebo ponechajte minimalistické. Ak chcete prúty zafarbiť, rozotrite zriedené tekuté lepidlo na plastom pokrytý rovný povrch. Položte na lepidlo rozloženú papierovú vreckovku, no nenechajte ju zvlhnúť – mohla by sa roztrhať. Použite špongiu namočenú v lepidle a prejdite ňou po vreckovke – následne zložte napoly a znova po nej prejdite. Položte vreckovku na svoj rám. Prekryte ju ďalšou vreckovkou alebo viacerými vrstvami, no nepoužite príliš veľa, aby nimi neprestalo prenikať svetlo. Teraz môžete pridať trblietky, vymalovať atď. Nechajte vyschnúť približne 2 hodiny.

Praktické nápady: Svetníky

Výroba trojrozmerných svetníkov je podobná vyššie spomenutej zvonkohre, no musí ísť o trojrozmerný objekt. Najjednoduchšie sú lampáše s plochými stranami – štvorcovými alebo trojuholníkovitými. Na spodok lampášika nezabudnite pripevniť malú nádobku s čajovou sviečkou alebo svetielko na baterky. Následne vyplňte steny svetníka vreckovkami pripravenými podľa návodu vyššie. Nechajte vyschnúť a následne pripevnite navrch svetníka špagát, alebo nájdite palicu. Nakoniec vykrojte do steny lampášika dvierka, aby ste mohli zapaľovať sviečku. Takéto svetníky sú veľmi šikovné pri sprievodoch alebo oslavách.

Hravé učebné materiály: VÍRBA

Praktické nápady: Vtáčie hniezda

Upletené alebo zviazané prúty poskytujú solídny základ na výrobu sezónnych vencov, na ktoré možno pripevniť pekné prírodné predmety. Tiež sa dajú vyrobiť na stavbu vtáčích hniezda môžete ich ozdobiť machom alebo inými podobnými materiálmi.

Práca s vrbou

Vrbové prúty si môžete sami narezať. Existuje veľa druhov vrb a niektoré sa dajú odtrhnúť ľahšie než iné. Prúty na remeselné účely si môžete aj kúpiť. Ak si chcete vyrobiť živé (rastúce) vrbové sochy, pomôže, ak na noc namočíte prúty do vane s vodou, aby boli ohybnejšie. Z vrbových prútov sa dajú vytvoriť jednoduché konštrukcie rôznych tvarov (napr. hviezdy), lampáše atď. Na ľahšie spájanie prútov môžete použiť aj priehľadnú lepiacu pásku.

Zložitejším, no o niečo zábavnejším spôsobom je splietanie jednotlivých prútov dohromady. Plietať môžete prúty napríklad tak, že zapichnete ich konce do zeme a pletiete smerom zdola. Ak chcete hrčovitejšie tvary, previažte prúty naprieč menším kusom vrbového prútiku.

Praktické nápady: Vrbové masky

Potrebujeme:

Elastické vrbové prúty
Farby a iné ozdoby
Papierové vreckovky
Lepidlo

Postup:

Dajte dečkám možnosť, aby si vymysleli svoju perfektnú masku – môžete ich vyrábať aj na určitú tému. Z vrbových prútikov a lepiacej pásky vytvorte rám masky. Pokryte masku rozprestretými papierovými vreckovkami a prilepte, vmaľujte a dokreslite detaily atď.

Praktické nápady: Vrbové masky

Výroba masiek

Je pre deti a mládež skvelá zábava a spôsob, ako na seba vziať identitu so silným kultúrnym a historickým významom. Úlohou masky je na chvíľu zmeniť svojho nositeľa. Vytvára to skvelú príležitosť spojiť sa s prírodou a oslobodiť sa od obmedzení vonkajšieho sveta. Masky môžu byť úplne jednoduché, ale pri práci s vrbou máme možnosť vyskúšať si veľmi sofistikované trojrozmerné dizajny.

Praktické nápady: Kriketová pálka

Toto je o niečo zložitejší projekt, na ktorý sú potrebné ostré nástroje a dozor dospelého. Budete potrebovať kus dreva, t.j. vetvu dlhú približne ako pálka (20-25cm). Najprv si určíte, na ktorom konci bude rúčka, následne zlúpte kôru a nástrojmi opatrne vyrezávajú tvar pálky. Keď ste s výsledkom spokojní, ošmirgľujte ju hrubým brúsnyim papierom a zjemnite povrch. Rúčku môžete omotať páskou alebo špagátom, aby sa pohodlnejšie držala pri hre.

Riekanky

V slovenčine existujú riekanky, ktorú používajú deti pri rozhodovaní, kto "to" bude pri naháňacke. V jednej z nich sa vyskytuje aj vrba:

1. Stojí vrba pri potoku
Na nej visí zvon
Na koho to slovo padne
Ten musí ísť von
2. Pri potoku vrba stala,
do vody sa pozerala.
Pod vrbou sa koza pásala,
zavše sa jej brada triasla.
A tá koza zvonček mala,
zrazu na ňom zacengala
cingi – lingi – bom!
A ty pôjdeš von!

Čarovná vrba

Rokfortská Zúrivá vrba je známa najmä fanúšikom kúzelného sveta Harryho Pottera. O tomto podivuhodnom strome sa dozviete viac na:
https://harrypotter.fandom.com/wiki/Whomping_Willow

Hravé učebné materiály: VRBA

Hry: Zúrivá vrba, čarodejníci a študenti

Hrá sa ako kameň – papier – nožnice. Keď ste vrba, zdvihnete ruku vysoko nad hlavu. Vrba poráža študentov, keďže môže útočiť. Keď ste študent, prikryte sa a bežte. Študenti porážajú čarodejníkov, keďže vedú rýchlejšie ujsť.

Keď ste čarodejník, robíte výpady vpred, akoby prútkom. Čarodejníci porážajú Zúrivú vrbu, pretože ich kúzla sú silnejšie. Hráči stoja čelom k sebe a keď napočítate do troch, zaujmú svoje pozície. Víťaz získava bod. Keď všetci zaujmú rovnakú pozíciu, nevyhráva nikto.

Hry: Prútené domčeky

Urobte z vrbových prútov veľké kruhy. Následne ich umiestnite na zem na veľkom priestore. Fungujú ako domček pri naháňačke. Určite hráčov, ktorí budú naháňať a tých, ktorí budú utekať. Keď skočia do kruhu na zemi, nemôžu ich tí druhí chytiť. V kruhu ale môžu zostať len dovtedy, kým sa nenarátá do desať. Keď ich chytiť, dajú si pauzu alebo chytajú tiež. Počet "domčekov" môžete postupne znižovať, aby bola hra stále náročnejšia.

